

Ministerie van Veiligheid en Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

SBF

t.a.v. mr. J.J.J. van Lanschot
Jan van Nassaulaan 102
2596 BW Den Haag

Datum 7 november 2016
Onderwerp Vervolg validatiestelsel filantropie

Geachte heer Van Lanschot,

In vervolg op de bestuurlijke overleggen filantropie van 6 en 26 oktober jl. laat ik u het volgende weten.

Filantropie speelt een grote rol in onze maatschappij. Voor de realisatie van talloze doelen ten algemene nutte is de Nederlandse samenleving afhankelijk van de filantropische sector. In dat kader zijn in 2011 afspraken gemaakt tussen het kabinet en de sector filantropie over samenwerking om te komen tot meer rendement voor het publieke belang. Deze afspraken zijn neergelegd in het convenant 'Ruimte voor geven'.

Bij de ontwikkeling van het validatiestelsel heeft de sector belangrijke stappen gezet hetgeen waardering verdient. In de brief van 17 oktober 2014 aan de Tweede Kamer is aangekondigd dat het kabinet de normen van het door de sector in te richten validatiestelsel algemeen verbindend zal verklaren als het deze passend vindt. Transparantie is een belangrijke drijfveer voor duurzaam publieksvertrouwen in de sector filantropie. Ik ondersteun daarom zeer de ambitie van de sector om te komen tot een brede werking van dit validatiestelsel.

In het licht van de belangrijke en positieve ontwikkelingen die sindsdien in de sector hebben plaatsgevonden, heb ik gekeken hoe ik de sector het beste verder kan ondersteunen en de werking van het validatiestelsel kan stimuleren. Ik ben daarbij uitgegaan van de op dit terrein vanouds gehanteerde beleidslijn, een lijn die ook breder bij het tot stand brengen van wetgeving gevolgd wordt; zelfregulering waar het kan, overheidsbemoediging waar dat moet (eisen van subsidiariteit en proportionaliteit). Nadere analyse mijnerzijds leidt tot de conclusie dat het ondersteunen en stimuleren van het validatiestelsel ook, en juist beter, bereikt kan worden op andere wijze dan door algemeenverbindend-verklaring. Ik vind het belangrijk dat de sector ondersteund en gestimuleerd wordt op een wijze die effectief is en past bij de sector, juist gelet ook op het belang van de sector voor de samenleving. Graag wil ik in dat kader een actieve bijdrage leveren die past bij de rol van de overheid in relatie tot de zelfregulering door de sector. Hieronder geef ik aan op welke wijze ik de sector wil ondersteunen en stimuleren. Daarbij belicht ik eerst nog een aantal belangrijke ontwikkelingen.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Beschermen,
Aanpakken en Voorkomen
Integriteit en Kansspelen

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Contactpersoon
mr. M.L.H. Gelauff
Coördinerend
beleidsmedewerker

T 06 229 925 49
m.gelauff@minvenj.nl

Ons kenmerk
2010945

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Convenant 'Ruimte voor geven' en vervolg

Zoals hierboven aangegeven is het convenant 'Ruimte voor geven' het vertrekpunt geweest voor belangrijke ontwikkelingen in de sector filantropie. Zo is in 2012 door de ministeries van Veiligheid en Justitie en van Financiën samen met SBF een moderne visie op toezicht en verantwoording opgesteld. Ook is gewerkt aan de SBF-code Goed bestuur en zijn de verschillende deelsectoren (goededoelenorganisaties, vermogensfondsen en kerken) aan de slag gegaan met het inrichten van een validatiestelsel. Verder is in vervolg op het convenant in 2013 door de toenmalige Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, na overleg met de vertegenwoordigers van SBF, een onderzoeksopdracht verstrekt aan de Commissie De Jong. In het advies van deze commissie werd op een aantal punten een forse uitbreiding van de rol van de overheid bepleit. Noch de overheid, noch de sector ambieerde echter een grotere rol van de overheid. Bij brief van 17 oktober 2014 heeft de toenmalige Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie daarom -na overleg met de Staatssecretaris van Financiën en uw organisatie- een minder vergaand standpunt ingenomen en aangekondigd dat het kabinet de normen van het (door de sector te ontwikkelen) validatiestelsel via een wettelijke regeling algemeen verbindend zal verklaren als het deze passend vindt. In de brief is verder aangegeven dat de Belastingdienst een half jaar na de invoering van het validatiestelsel en het daaraan verbonden stelsel van toezicht een complianceverkenning zal uitvoeren. Op basis van de uitkomsten van die verkenning kan worden bepaald of met de groep instellingen die deelnemen aan het validatiestelsel een toezichtsarrangement kan worden gesloten. In het overleg met de sector is door de vertegenwoordigers van het Ministerie van Financiën steeds benadrukt dat de normen uit de erkenningsregeling dan ten minste gelijkwaardig moeten zijn aan de wettelijke ANBI-normen.

Ontwikkelingen na 17 oktober 2014; stimuleren en hoe?

Na de brief aan de Tweede Kamer zijn de ontwikkelingen in de sector en bij de overheid verder gegaan.

Fondsenwervende instellingen

Goede Doelen Nederland (GDN) en het Instituut Fondsenwerving (IF) hebben inmiddels een validatiestelsel ingericht en goede doelen kunnen per 1 januari jl. een 'Erkenning' aanvragen bij het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF). De bestaande keurmerken zijn opgeheven en opgegaan in de erkenning van het CBF. Op 1 juli jl. zijn de eerste, ruim 300, erkenningen uitgereikt. Inmiddels zijn er 420 erkende organisaties. Bij de fondsenwervende goede doelen speelt het publieksvertrouwen een belangrijke rol en is een brede werking van het stelsel het meest van belang. Daarom heb ik in samenspraak met vertegenwoordigers van GDN, IF en CBF gekeken naar (niet wettelijke) maatregelen ter ondersteuning en stimulering van de brede werking van de erkenning door het CBF, en wel:

1. mogelijke verbinding tussen de Erkenningsregeling en de ANBI-regeling;
2. door koppeling van de erkenning aan het goededoelenloterijstelsel;
3. voorziening in (nieuwe) Rijkssubsidieregelingen, waarin verwezen wordt naar de erkenning in geval van subsidie aan een goed doel;
4. via (financiële) ondersteuning (in de vorm van subsidie) bij het bekend maken van de Erkenningsregeling bij een breed publiek.

Onderstaand uitgewerkt onder welke voorwaarden en op welke wijze deze maatregelen uitgewerkt zullen worden.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Beschermen,
Aanpakken en Voorkomen
Integriteit en Kansspelen

Datum
2 november 2016

Ons kenmerk
2010945

Ad 1.

De Belastingdienst en de sector onderzoeken of een verbinding tussen de Erkenningsregeling en het ANBI-stelsel voldoende meerwaarde kan bieden voor beide partijen. De meerwaarde zou erin gelegen kunnen zijn enerzijds dat door de Erkenningsregeling zichtbaarder wordt welke organisaties bonafide zijn en anderzijds dat een verbinding mogelijk behulpzaam zou kunnen zijn bij de uitvoering van de ANBI-regeling. Indien er voldoende meerwaarde blijkt te zijn zal worden onderzocht op welke wijze de verbinding dan vorm kan worden gegeven

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Beschermen,
Aanpakken en Voorkomen
Integriteit en Kansspelen

Datum
2 november 2016

Ons kenmerk
2010945

Ad 2.

Ik wil de brede werking van de Erkenning bevorderen door in de beleidsregels als een eis op te nemen dat een goed doel erkend moet zijn om voor begunstiging door een meerjarige goededoelenloterij in aanmerking te kunnen komen, mits hierbij wordt voldaan aan de in het huidige beleid gestelde eisen en uitgangspunten. Dat betekent dat ik de beleidsregels in die zin zal aanpassen, mits:

1. sprake is van materiële gelijkwaardigheid tussen de normen van de Erkenningsregeling en de ANBI-normen (overigens kan de erkenning zwaarder zijn dan de ANBI-toets);
2. de Erkenningsregeling breed toegankelijk is, gelet op het uitgangspunt van het huidige beleid dat een zo breed mogelijke groep goededoelenorganisaties de mogelijkheid heeft afdrachten te ontvangen vanuit goededoelenloterijen;
3. de inpassing van de Erkenning niet leidt tot strijdigheid met het toepasselijk Europees recht.

U heeft toegezegd mijn ministerie te informeren als u meent dat het validatiestelsel daar rijp voor is in die zin dat aan de onder 1 en 2 genoemde voorwaarden wordt voldaan. Ik onderzoek de mogelijkheden met het oog op de onder 3 genoemde voorwaarde.

Ik merk op dat waar een verbinding wordt gemaakt met normen in het kader van zelfregulering en normen opgesteld door de overheid, het in de rede ligt dat de overheid wil toetsen of het normenstelsel van zelfregulering in dat kader toereikend is. Ik zal het normenstelsel daarom voorleggen ter toetsing aan een onafhankelijke commissie die door mijn ministerie wordt aangezocht.

Ad 3.

Bij de onder 3 genoemde optie verdient opmerking dat deze eerst verder onderzocht moet worden alvorens te kunnen beoordelen in hoeverre en onder welke voorwaarden deze optie daadwerkelijk handen en voeten kan worden gegeven. Mijn ministerie committeert zich om dit nog in 2016 op te pakken en te onderzoeken wat de mogelijkheden en belemmeringen in dit kader zijn. Zo zal onder meer worden gekeken of de Erkenning een rol kan spelen bij het gezamenlijke streven naar administratieve lastenverlichting voor zowel subsidiegever als -ontvanger. Overigens hecht ik ook in dit kader aan een onafhankelijk oordeel of de normen toereikend zijn zoals hiervoor onder punt 2 vermeld.

Ad 4.

In het kader van de onder 4 genoemde optie ben ik bereid om in 2017 een sectorbrede publiekscampagne financieel, in de vorm van subsidie, te ondersteunen om de bekendheid van de erkenning bij het publiek te vergroten. Ook wil ik praktische ondersteuning bieden, waarbij gedacht wordt aan het ter

beschikking stellen van de expertise binnen mijn ministerie op het terrein van publiciteit. De sector zal mij het eerste kwartaal van 2017 daartoe een plan voorleggen. Dit plan zal ik beoordelen op onder meer effectiviteit en doelmatigheid.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Beschermen,
Aanpakken en Voorkomen
Integriteit en Kansspelen

Vermogensfondsen

De *FIN*, de brancheorganisatie voor Nederlandse particuliere vermogensfondsen, heeft in 2015 de SBF Gedragscode, onderdeel Vermogensfondsen, overgenomen. Deze geldt als moreel kompas voor de leden. Daaruit heeft de FIN in 2016 een aantal zogenoemde 'harde normen' geselecteerd. Bij voorbeeld dat het bestuur van een vermogensfonds waakt tegen elke vorm van belangenverstrengeling van leden van organen of personeelsleden van het fonds die hun taakuitoefening kan beïnvloeden. Deze zullen van toepassing zijn op de leden van de FIN die, kort gezegd, een gemiddeld jaarlijks donatievolume hebben dat ligt boven een bepaald minimum drempelbedrag. Daarmee zijn de harde normen van toepassing op ruwweg twee derde deel van de FIN leden. Ik waardeer dat de FIN de uitwerking en implementatie van een en ander ter hand neemt, ook vanuit het gegeven dat veel vermogensfondsen verhoging van transparantie zelf zien als een middel tot kwaliteitsverbetering.

Datum
2 november 2016

Ons kenmerk
2010945

Voor dit deel van de filantropische sector - de particuliere vermogensfondsen - geldt dat het om privaat geld gaat. Deze fondsen zijn niet of nauwelijks afhankelijk van publieksvertrouwen, omdat ze niet werven onder het brede publiek. Integendeel, de particuliere vermogensfondsen doen hun donaties en verrichten hun werkzaamheden vanuit het eigen particuliere vermogen dat zij bezitten respectievelijk het rendement dat zij daarop realiseren. Het dwingend van overheidswege opleggen van genoemde harde normen respectievelijk andere vormen van toezicht is hier dan ook niet geëigend.

Kerken

Tot slot, zoals aangekondigd in de brief van 17 oktober 2014 heeft het CIO (Interkerkelijk Contact in Overheidszaken) namens de kerkgenootschappen een eigen invulling gegeven aan deze materie gelet op hun eigenstandige positie (ingevolge art. 2:2 BW). Het CIO heeft de notitie 'goed bestuur en de kerkgenootschappen' in samenspraak met de bij CIO aangesloten kerkgenootschappen opgesteld. In deze notitie is onder andere neergelegd wat onder goed bestuur wordt verstaan en op welke wijze daaraan per kerkgenootschap in het eigen statuut invulling wordt gegeven. Tevens heeft het CIO een stichting opgericht ('Stichting CIO-ANBI'). Deze stichting vervult een intermediaire rol, behartigt de collectieve belangen van de aangesloten organisaties met betrekking tot de ANBI-regeling en zal ook controleren of er daadwerkelijk aan de gevraagde eisen is voldaan. Het CIO heeft vanaf het begin aangegeven geen algemeenverbindendverklaring na te streven.

Het belang van de filantropische sector voor de Nederlandse samenleving is onmiskenbaar; deze sector levert een belangrijke bijdrage aan ons aller welzijn. Ik zie dan ook uit naar de verdere samenwerking waarbij wij samen, ieder vanuit onze eigen rol en verantwoordelijkheid, een bijdrage kunnen leveren aan de verdere ontwikkelingen.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie
namens deze,

M.C.A. Blom
Directeur-Generaal Straffen en Beschermen

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Beschermen,
Aanpakken en Voorkomen
Integriteit en Kansspelen

Datum
2 november 2016

Ons kenmerk
2010945